

JP-grafik: RINA KJELDGAARD

Drikkevandet truet af gift

LARS FROM

lars.from@jp.dk

Danmark er vi stolte af at have rent og urensset drikkevand i vandhanerne. Men det er måske snart slut. Vores drikkevand er nemlig alvorligt truet af stadig flere sprøjtegifte.

Hos vandværkernes forening, Danva, mener direktør Carl-Emil Larsen, at myndighedernes hidtidige kontrol med sprøjtegifte i grundvandet er »slået fuldstændig fejl«.

»Vi er meget bekymrede over udviklingen. 40 pct. af alle de steder, vi tager prøver af grundvandet, finder vi rester af sprøjtegifte. Og antallet af giftrester er stigende. Samtidig hører vi, at den rapport, som GEUS (de nationale geologiske undersøgelser, red.) udsender mandag, vil vise, at situationen er endnu værre. Derfor er der ingen tvivl om, at vi står med et meget stort problem,« mener Carl-Emil Larsen.

Roundup i grundvandet

Miljøminister Karen Ellemann (V) er opmærksom på problemet og er især bekymret over, at man nu også er begyndt at finde rester af sprøjtegiften Roundup i grundvandet.

Ifølge producenterne burde Roundup slet ikke kunne sive ned i grundvandet, fordi det opløses længe inden. Ikke desto mindre optrådte stoffet glyphosat, der er det aktive stof i Roundup, ni gange i en mængde over grænseværdien i de i alt 635 grundvandsprøver, der blev foretaget sidste år, oplyser Karen Ellemann.

»Vi udvider listen over de stoffer, som vi kontrollerer, med bl.a. glyphosat, fordi

jeg vil have klarlagt, hvorfor vi ser glyphosat i grundvandet. Normalt taler man om, at resterne af sprøjtegifte i grundvandet skyldes fortidens synder, hvor man brugte langt flere sprøjtegifte. Derfor er det overraskende, at vi nu ser rester af Roundup i grundvandet - det sprøjtemiddel der er det mest brugte i dag.«

Kontrol er slået fejl

»Spørgsmålet er, om det skyldes haveejernes forbrug af Roundup, om det hænger sammen med landbrugets brug, eller om det kommer fra vaskepladser og lignende. Hidtil har alle undersøgelser fra Miljøstyrelsen og andre sagt, at Roundup ikke var en trussel for grundvandet. Derfor er vi nødt til at kende årsagen til de nye fund, inden vi kan tage stilling til næste skridt,« lyder det fra miljøministeren, der slår fast, at hun skærper tilsynet med sprøjtegifte og deres nedbrydningsprodukter for at være på forkant med udviklingen.

Carl-Emil Larsen fra Danva mener absolut ikke, at ministeren er på forkant med udviklingen. Tværtimod. Han mener, at hele kontrollen med brugen af sprøjtegifte er slået fejl.

»Vi har en ordning, hvor sprøjtegifte skal godkendes - og hvor man kun godkender dem, der ikke ender i vandmiljøet. Den ordning er slået fejl, fordi vi finder stort set alle de sprøjtegifte, der i dag er godkendt i vores drikkevand.«

»Samtidig har politikerne besluttet, at landmændene kun skal sprøjte deres afgrøder 1,7 gang om året, i form

af den såkaldte behandlingshyppighed. I 2009 lå det på 2,58, mens man i 2008 var helt oppe på en behandlingshyppighed 3,19. Det er med andre ord også gået helt galt, fordi landmændene sprøjter langt mere, end det var hensigten,« mener Carl-Emil Larsen.

»Endelig har man over de seneste 10 år reduceret bevil-

I Danmark har vi ca. 1 mia. kubikmeter grundvand, som vi henter drikkevand fra.

Hvis blot 100 kilo sprøjtemidler siver ned til grundvandet, vil alt vandet ramme grænseværdien.

Der blev i 2008 brugt 4.514,9 tons sprøjtegifte.

Gift i vandet 2008: Pesticider i 40 pct. af alle grundvandsprøver.

Grænseværdien overskredet i ca. 11 pct. af prøverne.

Glyphosat, kommer fra den mest anvendte sprøjtegift, Roundup.

Fra 1997 til 2008 blev der foretaget 8.400 analyser af grundvandet. Ni gange fandt man glyphosat.

I 2009 blev der foretaget 635 analyser af grundvandet. Ni gange fandt man glyphosat.

Derfor vil miljøministeren nu udvide listen over giftstoffer, som vandet ikke må indeholde, fra 23 til 32 - bl.a. glyphosat.

Forurening: Fund af flere og flere sprøjtegifte i drikkevandet får vandværkerne til at slå alarm. Blandt de alarmerende stoffer er den mest almindelige sprøjtegift, Roundup. Miljøministeren skærper kontrollen.

gerne til overvågning og kontrol af grundvandet til ca. det halve. Derfor er kvaliteten i dag ikke lige så god som tidligere.«

Som et resultat af den stigende mængde sprøjtegifte i både grundvand og drikkevand har vandværker de seneste 10 år været nødt til at lukke i alt 1.273 vandboringer, viser tal fra GEUS. Det skyldes, at vandværkerne ikke må

rense drikkevandet, men er nødt til at lave en ny boring, hvis en vandboring bliver forurennet af sprøjtegifte i et omfang, der overskrider grænseværdierne. Det har påført forbrugerne en milliardudgift, fortæller Carl-Emil Larsen.

»Det koster i gennemsnit mellem 2 og 5 mio. kr. at lave en ny vandboring. Derfor har man hvert eneste år lavet nye vandboringer for mellem 250 og 635 mio. kr.,« fortæller Carl-Emil Larsen.

Sprøjtefri zoner

Vandværkerne så helst, at man indførte særlige sprøjtefri zoner, hvor landmændene fik en kompensation for slet ikke at bruge sprøjtegifte. Det ville ifølge Danva koste et sted mellem 20 og 40 mio. kr. om året - mange gange mindre end den årlige udgift til nye vandboringer.

Danva-direktøren tvivler på, at man kan fastholde princippet om, at man i Danmark ikke må rense drikkevand.

»Den politiske udmelding har hidtil været, at vi skal bruge urensset grundvand til at fremstille drikkevand. Men det kan ikke blive ved, hvis vi ikke gør noget i forhold til anvendelsen af sprøjtegifte. Til gengæld behøver forbrugerne ikke være bange, for vi kan sagtens rense vandet. Det er bare hverken det befolkningen eller politikerne har sagt, at de vil have,« lyder det fra Carl-Emil Larsen.

Når man hidtil kun har fundet rester af Roundup ganske få steder i landet, hænger det formentlig sammen med, at man normalt ikke tester vandet for de stoffer. Kun hvis der er en særlig høj mistanke, måler man for bl.a. glyphosat.

HØVEDPUNKTER

■ Vandværker slår alarm på grund af sprøjtegifte i drikkevandet.

■ Roundup kommer på listen over giftstoffer, der skal kontrolleres for.